

Hva er «trygt»?

Finnes det noe som er 100% trygt å gjøre?

Å gjøre ingenting må være blant det tryggeste som finnes. Å ikke stå opp om morgenen, ikke senere på dagen heller for den saks skyld, må være lurt sånn sett. Da er det mange farer man ikke utsetter seg for.

Men alle farer? Sykehus er fulle av senger, og død er ikke et ukjent fenomen der.

OK, det var et direkte dårlig eksempel. Man dør ikke fordi man ligger i sykehussenga, man ligger i den fordi man ikke er frisk. Men utbredt sengeligge for en som er frisk, er ikke den beste måten å beholde helsa på. Null aktivitet, i alle fall over noe tid, har også farer ved seg.

Hvis vi tenker ærlig etter, mener jeg vi kan se små eller store farer for sykdom og/eller skade ved absolutt alt vi mennesker kan tenkes å bruke tida på. Å sitte stille i sofaen kan føre til hjerteinfarkt, å gå - uansett om det er på flatt golv eller i bratt trapp - kan føre til fall (og risikoen er større per meter jo sjeldnere man gjør det), å sykle er direkte helsefarlig og kan medføre langvarig sykefravær. Å skuffe snø for hånd kan gi behov for kiropraktor, men så menn kan å bruke snøfreser gjøre det også. Å spise sunt er ikke like farlig som å spise usunt, men også gulrot kan sette seg i halsen.

Det er rett og slett slik at å leve ikke er 100% trygt.

Hvordan tenker vi da?

Vi må vurdere all aktivitet ut fra nytte-kostnad-perspektiv. Men vi må forstå ordene nytte og kostnad bredt: glede er en form for nytte, gulrot i halsen er en form for kostnad. Alt det positive ved aktiviteten må sees opp mot det negative, og det er hver enkelts vurdering som teller. Hvor viktig det positive er og hvor galt det negative er, kan bli sett på ulikt fra person til person. Metoden er likevel den samme: man velger å gjøre noe der nytten er mer tungtveiende enn kostnaden. Og noen er fornøyd bare det er litt større nytte enn kostnad, mens andre vil ha mye større nytte enn kostnad for å gjøre noe.

Det som er viktig i denne framstillingen, er at kostnaden/risikoen aldri er null, og heller ikke trenger å være det. Den må bare være liten nok til at balansen blir positiv nok.

Å vurdere om noe er «trygt» er derfor etter min oppfatning i alle fall misforståelig, og muligens helt feil tenkt. Det det står om, er å velge noe som er «trygt nok».

Høvåg, desember 2023

Otto Randøy